

Advokater har företrätt enskilda styrelseledamöter i stiftelse i tvist mot stiftelsen till vilken advokatbyrån tidigare lämnat juridisk rådgivning. Prövning av huruvida intressekonflikt förelegat på grund av rådande omständigheter.

Disciplinnämndens beslut

Disciplinnämnden tilldelar advokat A1 och advokat A2 erinran enligt 8 kap. 7 § andra stycket rättegångsbalken.

Bakgrund

X har en tvist om firmateckningsrätt för Stiftelse Z.X. Advokaterna A1 och A2 har varit ombud för motparten.

Anmälan

X genom ombud advokat Y har i anmälan till Advokatsamfundet, och i efterföljande handlingar, riktat anmärkningar mot advokaterna A1 och A2 och biträdande jurist B och anfört i huvudsak följande.

Anmälan grundas på att advokaterna är kvalificerat jäviga och därför måste avträda sina uppdrag mot Stiftelse Z.X. De har ombetts att göra detta men det har förklarats att de inte ämnar lämna uppdragen.

Bakgrund

Advokatfirman A har under ett antal år företrätt Stiftelse Z.X. I Stiftelse Z.X har under senare år uppstått konflikter på grund av att vissa styrelsemedlemmar för egen vinning gjort kommers av Stiftelse Z.X och dess immateriella rättigheter. De avtal som tecknats

rörande detta kan inte anses giltiga eftersom avtalsparterna inte hade behörighet att ingå dem. Styrelseordföranden har varit ovetande om dem och avtalen har dessutom varit direkt oförmånliga för Stiftelse Z.X. Advokatfirman A har haft uppdrag för Bolag 1 och Företagsgrupp W.W sedan ett tjugotal år. I sitt arbete för Stiftelse Z.X har de genom dessa avtal gagnat Företagsgrupp W.W till förfång för Stiftelse Z.X.

Tre styrelsemedlemmar avgick från Stiftelse Z.Xs styrelse i december 2022. I efterhand gjorde de gällande att de avgått under förutsättning att de skulle företrädas av I, II och III. Samtliga avgående styrelsemedlemmar (IV, V och VI) har eller har haft kopplingar till Företagsgrupp W.W.

I, II och III har med Advokaterna A2 och A1, de senare två som ombud, lämnat in stämningsansökningar mot Stiftelse Z.X. Målen handläggs vid tingsrätten (tre tvistemål som samtliga handläggs på samma avdelning). Advokatfirman A representerar även I, II, III och C i frågan om Länsstyrelsens beslut om ledamöter i Stiftelse Z.Xs styrelse.

Som framgår av stadgarna för Stiftelse Z.X är X ensam firmatecknare. Han är registrerad som sådan även hos Länsstyrelsen. Ordförande för stiftelsen är X. Enligt stadgarna är X varande släkten Xs huvudman självskriven ordförande eller den medlem för släkten X som han utser. Kammarrätten har i ett avgörande mål betonat släkten Xs starka inflytande över Stiftelse Z.X. Skälet till detta är naturligtvis att Stiftaren önskade att släkten skall tillse att Stiftelse Z.X drivs på ett riktigt sätt och i enlighet med Stiftelse Z.Xs ändamål. Starka kommersiella krafter vill nu ta herraväldet över Stiftelse Z.X.

En advokat ska uppträda sakligt och korrekt så att förtroendet för advokatkåren upprätthålls. En advokat får inte främja orätt. Detta är viktiga principer för kåren. Advokatbyrå As advokater kan inte samtidigt ha uppdrag för Stiftelse Z.X och sedan representera tre enskilda mot Stiftelse Z.X. Detta är inte förenligt med god advokatsed. De är jäviga. Konsekvensen är därtill uppenbar genom att de känner Stiftelse Z.Xs affärsförhållanden och sedan agerar mot Stiftelse Z.X. Det är dessutom så att de söker ändra stadgarna i Stiftelse Z.X vad gäller bland annat firmateckningsrätten. Stadgarna är upprättade av släkten X och de gäller. Att söka ändra i stadgarna är lika illa som att ändra ett testamente i efterhand när testator är död.

Y har bland annat gett in stadgarna för Stiftelse Z.X, stämningsansökan, styrelseprotokoll, fakturor och korrespondens.

Anmälarens yttrande om saklegitimation

Motparterna i anmälan har genom Länsstyrelsen tagit bort X som ensam firmatecknare för Stiftelse Z.X. Beslutet är överklagat. I första hand görs gällande att han är saklegitimerad. I andra hand gör han en personlig anmälan.

Stiftelse Z.X är enligt hans mening en familjestiftelse. Detta framgår inte minst av stadgarna. Även kammarrätten har uttryckt saken att familjen X har ett starkt inflytande över Stiftelse Z.X.

Stiftelse Z.X grundades den 22 januari 1972 genom stiftelseförordnandet av viceamiralen X. Familjen X har haft stort inflytande över Stiftelse Z.X sedan dess.

Stiftelse Z.Xs ändamål är att tillvarata och förvalta Z.Xs verk.

Huvudmannen för släkten X, eller den av släkten som han utser är självskriven ordförande, X är styrelseordförande i stiftelsen.

Stiftelse Z.Xs firma tecknas av ordförande ensam samt dels av två styrelseledamöter i förening. Enligt stiftelselagen ska föreskrifterna i stiftelseförordnandet följas.

Enligt stadgarna får dessa inte ändras om inte huvudmannen för släkten X godkännt detta. X har inte godkännt någon ändring av stadgarna. Kärandena i tingsrätten som företräds av anmälda advokater och jurist har som ombud för dem i praktiken genomfört en stadgeändring i strid mot stiftelseurkundens ändamål. X har som familjens överhuvud att bevaka och tillse att stadgarna efterlevs. Denna möjlighet har beskurits honom. Ett styrelseuppdrag är ett förtroendeuppdrag och att verka mot stiftelseförordnandet är inte i förening med ett sådant förtroende.

Att dessutom stämna Stiftelse Z.X som kärandena gjort genom ombud som tidigare haft uppdrag för Stiftelse Z.X gör att X i dubbel bemärkelse är berörd.

Härtill hävdas i tingsrätten att X varken har behörighet eller befogenhet att företräda stiftelsen. Kärandena hävdar således att något svaromål inte är ingivit utan talan ska avvisas. Invändningen är illojal och betyder att kärandena genom ombuden att

stiftelsen inte ens ska kunna försvara sig mot stämningarna. X skulle därmed inte ha möjlighet att som huvudman för familjen X skydda Stiftelse Z.X så att dess stadgar och ändamål efterlevs.

Advokaternas yttrande

A1 och A2 har tillbakavisat anmärkningarna och anfört i huvudsak följande.

De vill inledningsvis framhålla att de anmärkningar som riktas mot dem i anmälan är påfallande allmänt hållna och knapphändiga. Den bakgrundsbeskrivning som lämnas är mycket kortfattad, i centrala delar direkt felaktig och utelämnar information som är avgörande för att disciplinnämnden ska kunna förstå de ifrågavarande tvistigheterna. Inte heller förekommer det någon som helst analys av varför deras ifrågasatta agerande skulle stå i strid mot Vägledande regler om god advokatsed ("VRGA"). Detta gör det svårt för dem att bemöta anmärkningarna på något mera ingående sätt. Tillvägagångssättet inger allvarliga betänkligheter.

Det är särskilt anmärkningsvärt att det påstås att de har ombetts att avträda sitt uppdrag mot Stiftelse Z.X. Detta har de aldrig blivit ombedda att göra — vare sig i Ys brev till A2 i juni 2023 eller vid något annat tillfälle. Som framgår av brevet bereddes de tillfälle att yttra sig i jävsfrågan "så snart som möjligt och helst vid instundande styrelsemöte". Det styrelsemöte som avsågs var ett styrelsesammanträde i Stiftelse Z.X nästföljande dag. Y valde emellertid att inte dyka upp på detta sammanträde. De fick därför inte möjlighet att ge sin syn på jävsfrågan då, trots att Y alltså hade bett dem att göra detta.

Vad som inte heller anges i anmälan är att A2 i stället besvarade Ys brev skriftligen, i ett mejl den 26 juni 2023. Mejllet avslutas på följande sätt.

"Min bedömning är att det inte föreligger något jäv. Det var synd att vi inte kunde diskutera saken på styrelsemötet. Jag diskuterar gärna frågan med dig. Dock skulle det vara en fördel om du inför en sådan diskussion mera konkret anger vilken jävsbestämmelse stiftelsen menar att vi bryter emot."

Men Y återkom aldrig med en konkret redogörelse för vilken jävsbestämmelse de påstods ha brutit emot. I själva verket valde han att över huvud taget inte besvara mejlet (jfr punkt 7.3.2 i VRGA). I stället — kom det att visa sig — gjordes denna

anmälan. Trots deras begäran fick de således inte möjlighet att utveckla sin syn på jävsfrågan innan anmälan gjordes. Ys agerande är ägnat att förvåna, och det kan ifrågasättas om det ens är förenligt med god advokatsed.

Det är även uppseendeväckande att Y inför upprättandet av anmälan inte uppmärksammade att B inte är advokat. Det borde kunna krävas av en advokat som biträder en klient med att göra en anmälan till disciplinnämnden kontrollerar huruvida den som anmäls faktiskt också är advokat (jfr punkt 2.1.1 i VRGA). B är för övrigt över huvud taget inte ombud i de aktuella rättsprocesserna.

Såvitt de kan utläsa av anmälan synes anmärkningarna handla om att de påstås ha brutit mot dels reglerna i punkt 3.2 i VRGA om intressekonflikter, dels regeln i punkt 1 fjärde stycket i VRGA om förbud mot att främja orätt. Som de kommer att utveckla i det följande är dessa anmärkningar grundlösa; de har inte brutit mot god advokatsed i något avseende. Anmärkningarna bör därför lämnas utan åtgärd.

I övrigt kan de av anmälan inte utläsa något konkret påstående om att de skulle ha gjort sig skyldiga till någon överträdelse av VRGA. Det lämnas emellertid ett flertal felaktiga sakpåståenden, som även de i någon mån kommer att bemötas i det följande. Varje felaktigt påstående är dock inte möjligt att bemötas. Det faktum att ett visst felaktigt påstående inte bemöts innebär emellertid inte att de vitsordar detta.

Avslutningsvis i sammanhanget vill de påpeka att de även ifrågasätter om X över huvud taget "berörs av saken", dvs, om han är saklegitimerad, på sätt avses i 40 § i Advokatsamfundets stadgar. De gör för egen del gällande att så inte är fallet och hänvisar till deras särskilda yttrande i denna fråga, vilket de också har avgivit denna dag.

Bakgrund

Det är riktigt att Advokatbyrå A under ett flertal år har biträtt Stiftelse W.W och olika närstående bolag, däribland Bolag 1. I samband med detta har Advokatbyrå A kommit i kontakt med Stiftelse Z.X, som Stiftelse W.W, såsom ett led i sin allmännyttiga verksamhet, har stöttat ekonomiskt sedan år 2013 med anslag om ca 40 miljoner kronor.

Stiftelse Z.X äger och förvaltar konstnärinnan Z.Xs efterlämnade målningar och övriga verk. Stiftelse Z.X har en betydande förmögenhet, då den äger och förvaltar huvuddelen av Z.Xs abstrakta konstverk samt anteckningsböcker, ca 1 500 verk totalt.

Till skillnad från vad som görs gällande i anmälan är Stiftelse Z.X ingen s.k. familjestiftelse. En familjestiftelse är en stiftelse vars förordnande innebär att tillhörighet till viss släkt är en men inte den enda kvalifikationen för att man ska kunna komma i fråga som destinatär (se prop. 1993/94:9 s. 113 och Hessler, Om stiftelser, 1952, s. 311 f.) Det handlar om stiftelser som har till huvudsakligt ändamål att tillgodose en viss familjs, en viss släkts eller bestämda personers intressen. Stiftelse Z.Xs ändamål är, enligt § 1 i stadgarna för Stiftelse Z.X att "tillvarataga och förvalta Z.Xs efterlämnade verk". Stiftelse Z.X är således en s.k. verksamhetsstiftelse och har därmed, till skillnad från en s.k. avkastningsstiftelse, över huvud taget ingen destinatärskrets. Redan härav följer att det inte kan vara fråga om en familjestiftelse.

Stiftelse Z.X har ingen egen museal verksamhet men har en omfattande utställningsverksamhet som består i att Stiftelse Z.X lånar ut målningar till museer runt om i världen. Stiftelse Z.X har också ett långsiktigt samarbete med Moderna Museet i Stockholm. Vidare uppmuntrar och stöder Stiftelse Z.X den akademiska forskningen runt Z.X och hennes verk. Verksamheten finansieras genom egna intäkter och privat stöd, således bl.a. från Stiftelse W.W. Under de senaste åren har intresset för Z.X ökat avsevärt, och hennes målningar har varit utställda på flera av världens mest välrenommerade konstmuseer []. För närvarande pågår en utställning i London. Stiftelse Z.Xs verksamhet är således betydande.

Trots detta har styrelsearbetet under en längre tid fungerat otillfredsställande. Detta beror på att styrelsens tidigare ordförande D har uppvisat bristande professionalitet och inte levt upp till sådana krav som kan ställas på ordföranden. Ds obstruktion av styrelsearbetet har lett till omfattande meningsskiljaktigheter mellan å ena sidan D och å andra sidan de fyra övriga styrelseledamöterna.

Det är alltså inte riktigt, som anges i anmälan, att meningsskiljaktigheterna har varit hänförliga till att "vissa styrelsemedlemmar för egen vinning gjort kommers av Stiftelse Z.X och dess immateriella rättigheter". Det finns inga som helst belegg för denna grava beskyllning. Inte heller finns det någon grund för att ifrågasätta giltigheten av de avtal som omnämns i anmälan i anslutning härtill. Styrelsens ordförande har inte varit

ovetande om dem, och de har inte varit oförmånliga för Stiftelse Z.X. Att Advokatbyrå A "genom dessa avtal gagnat Företagsgrupp W.W till förfång för Stiftelse Z.X" är en helt grundlös anklagelse, som görs utan tillstymmelse till bevis. Så sent som den 9 juni 2023 erhöll X en ingående redogörelse för de ifrågasatta avtalen och de ekonomiska konsekvenserna av dem. Påståendena är således dessutom framförda mot bättre vetande.

Till saken hör att X med anledning av de ifrågasatta avtalen i maj 2023 polisanmälde fyra tidigare styrelseledamöter och en nuvarande styrelseledamot i Stiftelse Z.X för bl.a. grov trolöshet mot huvudman. Han gick samtidigt ut i media och upplyste om sina polisanmälningar. Förundersökningarna lades emellertid självklart ned enbart en månad efter det att anmälningarna hade gjorts, men detta informerade X inte media om. Medlemmar av släkten X har nu vid flera tillfällen anmält olika personer till polisen följt av kontakter med media med information om polisanmälningarna. Men när förundersökningarna väl läggs ned, vilket alltid har skett, informerar man inte media om detta. Det är ett anmärkningsvärt beteende.

D var utsedd till styrelsens ordförande av sin broder, huvudmannen för släkten X, X, som är upptagen som anmälare (personligen). Enligt § 2 första stycket tredje meningen i Stadgarna är huvudmannen för släkten X, eller den av släkten som han utser, självskriven ordförande.

I tiden närmast före det styrelsesammanträde i Stiftelse Z.X som ägde rum i december 2022, vartill det hänvisas i anmälan, bestod styrelsen av ledamöterna D, tillika ordförande, IV, V, VI och C. Det är riktigt att IV, V och VI har eller har haft kopplingar till Stiftelse W.W och dess närstående bolag.

Vid styrelsesammanträdet i december 2022 beslutade en majoritet av styrelsens ledamöter — samtliga ledamöter utom D — att utse tre nya styrelseledamöter i Stiftelse Z.X, de tillträdande ledamöterna II, I och III. I omedelbart samband med att var och en av de tillträdande ledamöterna utsågs, och med verkan först i och med att dessa utsågs, avgick var och en av de avgående ledamöterna IV, V och VI.

Enligt styrelsemajoritetens uppfattning var sammanträdet i december 2022 kallat i behörig ordning och utsågs på detta I, III och II till nya ledamöter i IVs, Vs och VIs ställe, varefter styrelsen således kom att bestå av ledamöterna D, tillika ordförande, I,

III, II och C. Enligt styrelsemajoritetens uppfattning var dessutom IVs, Vs och VIs respektive avgång villkorad av att avgången skedde vid ett i behörig ordning kallat sammanträde och att avgången skedde i omedelbart samband med, och trädde i kraft först i och med, beslutet att utse en efterträdare i den avgående ledamotens ställe.

Enligt styrelseordförandens uppfattning var sammanträdet i december 2022 inte kallat i behörig ordning, varför besluten att utse I, III och II till nya ledamöter i IVs, Vs och VIs ställe inte var giltiga. Enligt styrelseordförandens uppfattning var IVs, Vs och VIs avgångar inte heller villkorade, vilket fick till följd att styrelsen endast kom att bestå av ledamöterna D, tillika ordförande, och C.

Genom Ds försorg beslutade Länsstyrelsen i februari 2023 att inte registrera I, III och II som ledamöter men att avregistrera IV, V och VI som ledamöter. Stiftelse Z.Xs registrerade styrelse har därefter kommit att bestå endast av ledamöterna D, tillika ordförande, och C.

Länsstyrelsens beslut överklagades hos förvaltningsrätten av de avgående ledamöterna IV, V och VI, de tillträdande ledamöterna I, III och II samt C genom dem som ombud. Motpart i det målet var länsstyrelsen.

I februari 2023 utnyttjade X sin i Stadgarna självskrivna rätt att vara Stiftelse Z.Xs styrelseordförande. Enligt styrelsemajoritetens uppfattning entledigade han därigenom D som styrelseledamot, tillika ordförande, varför styrelsen därefter kom att bestå endast av ledamöterna X, tillika ordförande, och C.

I februari 2023 utsåg styrelsen för [] i Sverige, med stöd av § 2 första stycket sista meningen i Stadgarna, I, III och II till nya styrelseledamöter i Stiftelse Z.X.

Länsstyrelsen beslutade i april 2023 bland annat att registrera X som ordförande och ledamot, avregistrera D som ordförande och ledamot samt registrera I, III och II som ledamöter. Stiftelse Z.Xs registrerade styrelse har därefter kommit att bestå av ledamöterna X, tillika ordförande, I, III, II och C,

Länsstyrelsens beslut överklagades hos förvaltningsrätten av X och D genom en advokat. Sedermera inträdde också Y som ombud. Motpart i det målet var länsstyrelsen.

Som anges i anmälan, och som de återkommer till nedan, väckte var och en av de tillträdande ledamöterna I, III och II i maj 2023 talan — genom dem som ombud — mot Stiftelse Z.X vid tingsrätten. I målen yrkar kärandena att tingsrätten ska fastställa att de har rätt att företräda Stiftelse Z.X i egenskap av styrelseledamöter. Skriftväxling pågår nu vid tingsrätten. Det är i dagsläget oklart när lagakraftvunna avgöranden kan väntas föreligga.

Den 22 maj 2023 avgav Y i målen vid tingsrätten svaromål för Stiftelse Z.Xs räkning och på uppdrag av X med stöd av en av X ensam undertecknad fullmakt. Detta gjorde Y utan att Stiftelse Z.Xs styrelse hade givit X i uppdrag att utfärda en fullmakt för Stiftelse Z.Xs räkning och instruera Y att bestrida respektive talan. X saknade således befogenhet att utfärda fullmakten, vilket Y åtminstone borde ha insett. När svaromålen gavs in kände Y också till att styrelsemajoriteten hade föreslagit att styrelsen vid styrelsesammanträdet i maj 2023 skulle besluta att Stiftelse Z.X skulle medge respektive talan.

Vid styrelsesammanträdet i maj 2023, vid vilket även bland annat de och Y närvarade, beslutade styrelsemajoriteten att Stiftelse Z.X skulle medge Is, IIIs och IIs respektive talan vid tingsrätten. Styrelsemajoriteten beslutade dessutom att firmateckningsrätten skulle ändras så att ordföranden inte längre ska ha ensam firmateckningsrätt utan att denna endast ska tillkomma två ledamöter i förening (utöver styrelsen i dess helhet). Endast X röstade emot dessa beslut.

Med anledning av överklagandena av länsstyrelsens ovan angivna beslut meddelade förvaltningsrätten i juni 2023 två domar som sammantaget innebär att Stiftelse Z.Xs registrerade styrelse även fortsättningsvis ska bestå av ledamöterna X, tillika ordförande, I, III, II och C. Båda domarna har överklagats hos kammarrätten, som ännu inte har tagit ställning till frågan om prövningstillstånd.

Länsstyrelsen beslutade i juli 2023 att registrera den av styrelsen beslutade uppgiften om ändrad firmateckningsrätt. Som framgår av de handlingar som Y har givit in var det rätt av länsstyrelsen att registrera styrelsens beslut, eftersom föreskriften om firmateckningsrätt i § 7 i Stadgarna står i strid mot den tvingande bestämmelsen i 2 kap. 16 § andra stycket stiftelselagen (1994:1220). X har därmed inte längre rätt att företräda Stiftelse Z.X ensam.

Det ska således noteras att vid tidpunkten för anmälan den 12 juli 2023, i vilken Y påstår sig företräda Stiftelse Z.X, var han väl medveten om att styrelsemajoriteten i maj 2023 hade beslutat att ändra firmateckningsrätten så att X inte längre hade ensam firmateckningsrätt, vilket alltså då omedelbart kom att gälla med civilrättslig verkan. Beslutet hade också hunnit registreras av länsstyrelsen i stiftelseregistret. Y har följaktligen påstått sig företräda Stiftelse Z.X mot bättre vetande.

Det är riktigt att länsstyrelsens beslut från juli 2023 har överklagats hos förvaltningsrätten av X genom Y som ombud. Motpart i det målet är länsstyrelsen, som i yttrande i augusti 2023 har bestritt bifall till överklagandet. Det är i dagsläget oklart när ett lagakraftvunnet avgörande kan väntas föreligga.

Bemötande av anmärkningarna

Påståendet om överträdelse av reglerna i punkt 3.2 i VRGA om intressekonflikter

Till grund för att de har brutit mot reglerna i punkt 3.2 i VRGA om intressekonflikter hänvisas det i anmälan till att Advokatbyrå A tidigare har haft uppdrag för Stiftelse Z.X men att de nu företräder I, III och II i deras respektive talan mot Stiftelse Z.X vid tingsrätten. De skulle därmed, görs det gällande, vara "jäviga". Det hävdas i sammanhanget därutöver att "[k]onsekvensen... därtill [är] uppenbar genom att de känner Stiftelse Z.Xs affärsförhållanden och sedan agerar mot Stiftelse Z.X."

De bestrider att deras ombudskap för I, III och II i de tre tingsrättsmålen innebär en överträdelse av reglerna i punkt 3.2 i VRGA om intressekonflikter. De har således inte brutit mot god advokatsed i detta avseende.

Som framgår av de två ingivna fakturorna från Advokatbyrå A till Stiftelse Z.X från oktober 2021 respektive augusti 2022 är det riktigt att Advokatbyrå A har lämnat juridisk rådgivning till Stiftelse Z.X. B har, under överinseende av sin principal A2, biträtt Stiftelse Z.X i olika varumärkesfrågor under perioderna maj—september 2021 och januari—april 2022 i enlighet med vad som närmare anges i fakturaspecifikationerna.

Denna rådgivning har inte inneburit något hinder för dem att anta uppdragen från I, III och II att företräda dem i deras respektive talan mot Stiftelse Z.X. Dessa processer gäller fastställelse av att kärandena har rätt att företräda Stiftelse Z.X i egenskap av

styrelseledamöter. Grunderna för yrkandet är att de har utsetts till styrelseledamöter i behörig ordning antingen genom styrelsens beslut vid styrelsesammanträdet i december 2022 eller genom styrelsens för [] i Sverige beslut i februari 2023.

Det förhållandet att Stiftelse Z.X är den formella motparten i tingsrättsmålen är en ren teknikalitet. Ett styrelseuppdrag i en stiftelse (liksom i andra juridiska personer) är ett rättsförhållande mellan den enskilda styrelseledamöten och stiftelsen. Det är därför det är Stiftelse Z.X som är korrekt svarande.

Den reella tvisten är dock mellan olika konstellationer av fysiska personer — på den ena sidan personer ur släkten X, där Y företräder bland annat X, och på den andra sidan personer som de företräder, bl.a. majoriteten av styrelsens ledamöter, dvs. kändena I, III och II samt C.

Mellan deras klienter och Stiftelse Z.X föreligger ingen tvist och ingen motsättning. Majoriteten av Stiftelse Z.Xs styrelseledamöter har tvärtom på styrelsesammanträdet i maj 2023 beslutat att Is, IIIs och IIs respektive talan ska medges. I själva verket är det alltså Y som fortsätter att driva processer där hans uppgivna klient, dvs. Stiftelse Z.X, har beslutat att talan ska medges och hans reella klient, dvs. X, inte längre har ensam firmateckningsrätt. De har för egen del svårt att se hur det kan vara förenligt med god advokatsed.

Det finns ingen risk för att kunskap som omfattas av Advokatbyrå A:s tystnadsplikt och som erhållits inom ramen för den tidigare rådgivningen till Stiftelse Z.X kan ha betydelse i tingsrättsmålen. Det är fråga om helt och hållet olika saker i det tidigare och de nuvarande uppdragen. Det är inte heller fråga om samtidiga uppdrag, såsom påstås i anmälan. Det tidigare uppdraget avsåg varumärkesrättslig rådgivning, medan de nuvarande uppdragen avser biträde i tvister som rör stiftelserättsliga frågor om huruvida vissa styrelseledamöter har utsetts i behörig ordning. Det är uppenbart att den kunskap som har erhållits inom ramen för det tidigare uppdraget inte kan användas emot Stiftelse Z.X i tingsrättsmålen på ett illojalt sätt. Och som sagt: styrelsemajoriteten vill att respektive talan ska bifallas. Det föreligger med andra ord ingen intressekonflikt.

Avslutningsvis i sammanhanget noterar de att det i anmälan framförs kritik mot det sätt på vilket de för Is, IIIs och IIs talan genom att det i tingsrättsmålen görs gällande

att Stiftelse Z.X inte kan anses ha avgivit svaromål på den grunden att X har saknat befogenhet att utfärda fullmakt till Y och instruera honom att bestrida talan, något som Y åtminstone borde ha insett. Det påstås sålunda att denna invändning skulle vara "illojal". De har svårt att förstå vem de skulle vara illojala mot genom denna invändning. Enligt deras mening har de härigenom endast tillvaratagit sina klienters intressen på bästa sätt. Och deras klienters intressen sammanfaller med Stiftelse Z.Xs intresse, eftersom styrelsemajoriteten vill att respektive talan ska bifallas.

Det kan för övrigt parentetiskt anmärkas att rättsföljden av att Stiftelse Z.X inte ska anses ha avgivit svaromål inte är att kärandenas respektive talan ska avvisas. I stället ska deras talan bifallas genom tredskodom. Uttalandet visar därmed på okunskap om grundläggande processrätt.

Hur som helst innebär kärandenas invändning om att Stiftelse Z.X inte ska anses ha avgivit svaromål, om den godtas, inte att X, såsom antyds, inte har haft möjlighet att få sin egen uppfattning om styrelsens korrekta sammansättning civilrättsligt prövad. Det är emellertid inte deras sak att ge råd om hur detta skulle ske.

Påståendet om överträdelse av regeln i punkt 1 fjärde stycket i VRGA om förbud mot att främja orätt

Till grund för att de har brutit mot regeln i punkt 3.2 i VRGA om förbud mot att främja orätt görs det i anmälan gällande, enligt vad de kan utläsa, att "de", vilket såvitt de förstår syftar på advokaterna, "söker ändra stadgarna i Stiftelse Z.X vad gäller bla firmateckningsrätten." Det hävdas i sammanhanget därutöver att det "är lika illa" att "söka ändra i stadgarna [...] som att ändra ett testamente i efterhand när testator är död."

De bestrider att deras klienter, dvs. styrelsemajoriteten bestående av I, III, II och C, söker ändra Stadgarna såvitt avser föreskriften i § 7 om firmateckningsrätt eller i övrigt. Och även om så hade varit fallet, bestrider de att detta på något sätt hade inneburit att de främjar orätt på sätt avses i punkt 1 fjärde stycket i VRGA.

Styrelsemajoriteten har inte fattat något beslut om att ändra föreskriften i § 7 i Stadgarna om firmateckningsrätt. Styrelsemajoriteten har inte heller på något annat sätt sökt ändra Stadgarna i detta avseende.

Däremot har styrelsemajoriteten, vid styrelsesammanträdet i maj 2023, beslutat att firmateckningsrätten ska ändras så att ordföranden inte längre ska ha ensam firmateckningsrätt utan att denna endast ska tillkomma två ledamöter i förening (utöver styrelsen i dess helhet).

Styrelsen har därigenom utnyttjat sin rätt enligt 2 kap. 16 § andra stycket första meningen stiftelselagen att bemyndiga någon annan att företräda stiftelsen och teckna dess namn och firma. Bestämmelsen är tvingande, vilket innebär att denna rätt gäller även om stiftaren skulle ha förordnat annorlunda (se prop. 1993/94:9 s. 134). Föreskriften i § 7 i Stadgarna står således i strid mot den tvingande bestämmelsen i 2 kap. 16 § andra stycket stiftelselagen.

Länsstyrelsen har delat styrelsemajoritetens bedömning att styrelsen har haft rätt att besluta om ändring av firmateckningsrätten oberoende av föreskriften i § 7 i Stadgarna och har därför i juli 2023 registrerat styrelsens beslut. Länsstyrelsen har även vidhållit sin inställning hos förvaltningsrätten sedan X har överklagat registreringsbeslutet.

Deras biträde till styrelsemajoriteten kan således under inga omständigheter anses innebära att de har främjat orätt. Styrelsemajoriteten har ju tvärtom haft rätt att få firmateckningsrätten ändrad. Och även om domstolarna i slutänden skulle anse att det har saknats rättsliga förutsättningar att ändra firmateckningsrätten på sätt som har skett, innebär detta inte att de skulle ha främjat orätt.

Avslutningsvis vill de betona att även om deras uppdrag hade varit att få till stånd en ändring av Stadgarna hade detta givetvis inte inneburit att de hade främjat orätt. Stadgarna innehåller själva en föreskrift, i § 11 andra stycket, som möjliggör en ändring under vissa förutsättningar. Därutöver gäller den tvingande regleringen i 6 kap. stiftelselagen om ändring m.m. av föreskrifter i ett stiftelseförordnande. Rättsordningen tillåter således att föreskrifterna i stiftelseförordnanden — såsom Stadgarna — kan ändras om villkoren för detta är uppfyllda. Att det då skulle innebära att en advokat som får i uppdrag av en klient att få till stånd en sådan ändring skulle anses främja orätt är rent nonsens.

A1 och A2 har bland annat gett in korrespondens.

Advokaternas yttrande i fråga om saklegitimation

A1 och A2 har inkommit med följande yttrande i fråga om anmälarens saklegitimation.

De invänder mot Xs behörighet, dvs. saklegitimation, att göra ifrågavarande anmälan mot dem. Sålunda gör de gällande att X över huvud taget inte "berörs av saken", på sätt avses i 40 § i Advokatsamfundets stadgar. Anmälan bör därför inte tas upp till prövning.

X är huvudman för släkten X. I denna egenskap är han självskriven ordförande för Stiftelse Z.X. Detta framgår av § 2 första stycket tredje meningen i stadgarna för Stiftelse Z.X. Fram till den 22 februari 2023 var det dock Xs syster, D, som var styrelsens ordförande, därtill utsedd av X. Att X inträdde som styrelsens ordförande registrerades i stiftelseregistret först i april 2023.

Vid styrelsesammanträdet i Stiftelse Z.X i maj 2023, vid vilket även blanda annat de och Y närvarade, beslutade styrelsemajoriteten bland annat att firmateckningsrätten skulle ändras så att ordföranden inte längre ska ha ensam firmateckningsrätt utan att denna endast ska tillkomma två ledamöter i förening (utöver styrelsen i dess helhet). Endast X röstade emot dessa beslut.

Länsstyrelsen beslutade i juli 2023 att registrera den av styrelsen beslutade uppgiften om ändrad firmateckningsrätt. Som framgår av de handlingar som Y har givit in var det rätt av länsstyrelsen att registrera styrelsens beslut, eftersom föreskriften om firmateckningsrätt i § 7 i Stadgarna står i strid mot den tvingande bestämmelsen i 2 kap. 16 § andra stycket stiftelselagen (1994:1220). X har därmed inte längre rätt att företräda Stiftelse Z.X ensam.

Till grund för att de har brutit mot reglerna i punkt 3.2 i VRGA om intressekonflikter hänvisas det i anmälan till att Advokatbyrå A tidigare har haft uppdrag för Stiftelse Z.X men att de nu företräder I, III och II i deras respektive talan mot Stiftelse Z.X vid tingsrätten. De skulle därmed, görs det gällande, vara "jäviga". Det hävdas i sammanhanget därutöver att "[k]onsekvensen ... därtill [är] uppenbar genom att de känner Stiftelse Z.Xs affärsförhållanden och sedan agerar mot Stiftelse Z.X."

De regler om intressekonflikter i VRGA som aktualiseras i detta fall är tillkomna i motpartens — alltså deras tidigare klients, Stiftelse Z.Xs — intresse. X företräder emellertid numera inte Stiftelse Z.X ensam utan endast i förening med en annan styrelseledamot. Han var inte styrelsens ordförande när deras tidigare uppdrag för

Stiftelse Z.X pågick under perioderna maj—september 2021 och januari—april 2022. Endast det förhållandet att han numera är styrelsens ordförande kan inte göra att han berörs av saken. Detta gäller särskilt som styrelsens övriga ledamöter — dvs, deras klienter inom styrelsemajoriteten, I, III, II och C — anser att det inte föreligger någon intressekonflikt. Att X är huvudman för släkten X saknar därvid självständig betydelse.

X berörs inte heller personligen av Is, IIIs och IIs respektive talan vid tingsrätten, vilka ju gäller huruvida kändandena har utsetts till styrelseledamöter i Stiftelse Z.X i behörig ordning. Xs eget uppdrag som styrelseledamot, tillika ordförande, är inte ifrågasatt.

Vad avslutningsvis gäller påståendet att de har brutit mot regeln i punkt 3.2 i VRGA om förbud mot att främja orätt görs det i anmälan gällande, enligt vad de kan utläsa, att "de", vilket såvitt de förstår syftar på advokaterna, "söker ändra stadgarna i Stiftelse Z.X vad gäller bland annat firmateckningsrätten." Även här har de svårt att se att X personligen berörs av saken på ett sådant sätt att han är saklegitimerad. Detta gäller inte minst då själva premissen är felaktig, eftersom styrelsemajoriteten inte har fattat något beslut om att ändra föreskriften i § 7 i Stadgarna om firmateckningsrätt. Styrelsemajoriteten har inte heller på något annat sätt sökt ändra Stadgarna i detta avseende.

Ytterligare skriftväxling

X har genom Y under ytterligare skriftväxling i ärendet yttrat sig och tillagt i huvudsak följande.

En klient är alltid en klient. Du kan aldrig föra sak mot din tidigare klient oavsett hur många år som förflutit. Detta är en oerhört viktig princip att vidmakthålla. Han behöver inte ange några skäl varför denna princip gäller då den är så självklar.

Essensen är den att A1 och A2 åtminstone har haft uppdrag för Stiftelse Z.X att företräda den. Biträdande juristen B har haft uppdrag för Stiftelse Z.X. Enligt hans vetenskap har hon även biträtt Stiftelse Z.X under tid som IV, V och VI varit styrelsemedlemmar i Stiftelse Z.X. Det enkla faktum har nu inträtt att A1 och A2 nu är ombud för I, III och II där Stiftelse Z.X är motpart. Stiftelse Z.Xs självskrivna ordförande X har dessutom inget förtroende för de nämnda personerna. Att vara

styrelseordförande är ett förtroendeuppdrag. X har ombett I m.fl. att frivilligt lämna Stiftelse Z.X ett flertal gånger.

Som framgått av svaret så har Advokatbyrå A tillhandagått Stiftelse W.W med diverse juridisk rådgivning. Den gamla styrelsen som avgick ur Stiftelse Z.X bestående av IV med flera har betydande poster inom Stiftelse W.W. IV är VD för Stiftelse W.W. VI har i vart fall i närtid varit styrelsemedlem i Stiftelse W.W. E är styrelsemedlem i Stiftelse W.W. Under den tid som Stiftelse W.W hade styrelsemedlemmar i Stiftelse Z.X ingick stiftelsen flera oförmånliga avtal med bokförlaget E.E. VD för bokförlaget E.E är E. Bokförlaget E.E ägs av Stiftelse W.W. Utgångspunkten är vidare att Advokatbyrå A verksamma advokater har varit behjälpliga med dessa avtal. Avtalen är ytterst oförmånliga för Stiftelse Z.X. Vissa av dessa avtal har inte ens varit kända för ordföranden i Stiftelse Z.X, varken för dess tidigare ordförande eller nuvarande ordförande. Intäkterna för bokutgivning m.m. går således till bokförlaget E.E för att stanna där. Vidare har utgetts NFT:er som är digitalt framställda bilder av Z.Xs tavlor. Dessa har marknadsförts och sålts av bokförlaget E.E och intäkterna härifrån har gått till förlaget. Inte bara det att avtalen är oförmånliga för Stiftelse Z.X, utan dessutom rimmar utgivningen och försäljningen av dessa NFT mycket illa med Z.Xs hela idé om andlighet. Det som skett strider dessutom i hög grad mot stadgarna som reglerar Stiftelse Z.Xs ändamål.

Det har aldrig varit Z.Xs mening att hennes bildvärld skulle bli ett "geschäft". Stadgarna är helt tydliga med detta. När den gamla styrelsen avgick bestående av bl.a. IV, ställde de som villkor att den nya styrelsen skulle bestå av kändarna i målen vid tingsrätten. Sådana villkor kan naturligtvis inte ställas men visar att de avgående styrelseledamedlemmarna är lierade med de nya medlemmarna.

Han vidhåller att karaktären av Z.Xs stiftelse har karaktären av en familjestiftelse. Detta har betonats av kammarrätten. Det är den gamla avgående styrelsen som söker få den till kommersialiserad liksom den nya styrelsen.

Ordföranden i Stiftelse Z.X, d.v.s. familjen Xs överhuvud, har haft den ensamma firmateckningsrätten sedan Stiftelse Z.X bildades för mer än femtio år sedan. Detta söker den nya styrelsen ändra genom advokaterna A1 och A2.

Dessutom försöker de nämnda advokaterna hindra att Stiftelse Z.X får föra sin talan. Även detta är en överträdelse mot Advokatsamfundets regler. Antingen genom att söka få till stånd en tredskodom mot sin tidigare klient eller att stiftelsens talan ska avvisas. Detta är synnerligen illojalt mot Stiftelse Z.X.

Att som påstås hävda att tidigare ordföranden D varit oproffsig i sitt ordförandeskap är ett påstående som bestrids. Hon har kämpat för att styrelsemedlemmarna ska följa stadgarna vilket rönt stort motstånd. Nu utmålas hon som icke professionell. Inre felaktiga kunskaper används nu mot Stiftelse Z.X av styrelsemedlemmarnas advokater. Detta är bara ett exempel på att en som varit klient alltid är klient och om denna princip lämnas hur allvarligt det är.

Beträffande saklegitimation hänvisar han till beslut från tingsrätten i september 2023 – X är behörig att företräda Stiftelse Z.X.

Genmäle

Advokaterna har under ytterligare skriftväxling framfört bl.a. följande.

De konstaterar att Y inledningsvis ger uttryck för en kategorisk och felaktig uppfattning om innebörden av regel 3.2. i VRGA om intressekonflikter. De har i tidigare yttrande utförligt bemött påståendet att de skulle ha brutit mot regeln i 3.2. i VRGA om förbud mot att främja orätt. Som framgår där bestrider de att deras klienter, dvs. styrelsemajoriteten bestående av I, III, II och C, söker ändra Stadgarna såvitt avser föreskriften i § 7 om firmateckningsrätt eller i övrigt. Och även om så hade varit fallet, bestrider de att detta på något sätt hade inneburit att de främjar orätt på sätt avses i punkt 1 fjärde stycket i VRGA.

De har vidare framhållit att länsstyrelsen har delat styrelsemajoritetens bedömning att styrelsen har haft rätt att besluta om ändring av firmateckningsrätten oberoende av föreskriften i § 7 i Stadgarna genom att i juli 2023 registrera styrelsens beslut och att därefter vidhålla sin inställning hos förvaltningsrätten sedan X har överklagat registreringsbeslutet.

Förvaltningsrätten har nu i en dom daterad i oktober 2023 avslagit Xs överklagande av länsstyrelsens registreringsbeslut. Av domskälen framgår att också förvaltningsrätten

har funnit att det har stått "styrelsen fritt att besluta om firmateckningsrätten även om stiftaren skulle ha förordnat annorlunda".

X har följaktligen hävdade att de har främjat orätt genom sitt biträde till styrelsemajoriteten i samband med ett styrelsebeslut som nu alltså såväl länsstyrelsen som förvaltningsrätten har ansett vara helt lagenligt. Han framför dessutom detta påstående med biträde av en advokat, som rentav själv har sagt sig vara beredd att i eget namn göra en anmälan mot dem. Att på detta sätt framföra fullständigt ogrundade påståenden om någonting så allvarligt som att en advokat skulle ha främjat orätt är givetvis mycket anmärkningsvärt.

Det har lämnats ett flertal felaktiga sakpåståenden. De tycker att det är allvarligt att en advokat framför ogrundade och felaktiga påståenden, som i vissa fall är enkla att kontrollera genom sökning i offentliga register. Många av dessa saknar dessutom betydelse för de frågor som disciplinnämnden ska pröva.

Ett sådant felaktigt påstående är att de "åtminstone har haft uppdrag för Stiftelse Z.X att företräda den". A1 har aldrig biträtt Stiftelse Z.X i någon angelägenhet. Och som angetts tidigare handlar A2s tidigare biträde om att han i egenskap av principal har haft överinseende över Bs rådgivning till Stiftelse Z.X i enstaka mindre angelägenheter helt orelaterade till de pågåenden målen vid tingsrätten. Som har framhållits tidigare är det fråga om helt och hållet olika saker i det tidigare och de nuvarande uppdragen. Och som har utvecklats i yttrandet har det således inte förelegat någon intressekonflikt.

De har vidare svårt att förstå relevansen för disciplinnämndens prövning av att X inte har något förtroende för deras klienter, dvs. styrelsemajoriteten bestående av I, III, II och C.

Det påstås därutöver att E är styrelseledamot i Stiftelse W.W. Detta är fel, vilket också hade varit enkelt för Y att kontrollera. En annan sak är att E är styrelseledamot och verkställande direktör i Bokförlaget E.E AB, som sedan den 1 juni 2022 är ett delägt dotterdotterbolag till Stiftelse W.W.

De konstaterar därvid att Y återkommer till vissa avtal som ifrågasätts såsom varande oförmånliga för Stiftelse Z.X. Även här har de dock svårt att förstå relevansen för disciplinnämndens prövning av dessa påståenden. De har i huvudsak bemött påståendena i tidigare yttranden. Som angivits där erhöll X så sent som den 9 juni 2023

en ingående redogörelse för de ifrågasatta avtalen och de ekonomiska konsekvenserna av dem. Avtalen har tvärtom varit förmånliga för Stiftelse Z.X. De är inte heller ogiltiga på grund av jäv eller av någon annan anledning.

Till saken hör att X själv, så sent som vid styrelsesammanträdet i Stiftelse Z.X i oktober 2023, ansåg att det inte fanns anledning att säga upp det ursprungliga avtalet mellan Stiftelse Z.X och Bokförlaget EE.

Vad därefter gäller att de skulle ”hindra att Stiftelse Z.X [så!] få föra sin talan” hävdas det nu, såvitt de förstår, att detta skulle utgöra en separat överträdelse av VRGA. På vilket sätt deras agerande närmare skulle utgöra en överträdelse av VRGA utvecklas emellertid inte. Anmärkningen kan därför inte bemötas på något annat sätt än att den är grundlös; de har inte brutit mot god advokatsed heller i detta avseende.

Det ska dock betonas, vilket de redan gjort, att styrelsemajoriteten på styrelsesammanträdet i maj 2023 har beslutat att Stiftelse Z.X ska medge Is, IIIs och IIs respektive talan. Det är således i själva verket Stiftelse Z.Xs eget uppgivna ombud, Y, som agerar i strid mot styrelsens beslut. Detta är givetvis mycket anmärkningsvärt.

De noterar att Y i sammanhanget också hävdar att de skulle söka få till stånd att Stiftelse Z.Xs talan ska avvisas. En svarandes ”talan” kan dock inte lagligen avvisas, och de söker därför så klart inte heller få till stånd något sådant.

Såvitt angår påståendet att ”[i]nre felaktiga kunskaper [nu] används... mot Stiftelse Z.X [så!] av styrelsemedlemmarnas advokater” är detta sett såväl för sig som i sitt sammanhang obegripligt och därför omöjligt att bemöta.

Vad avslutningsvis gäller frågan om saklegitimation bestrids att tingsrättens beslut från september 2023 visar att X ”berörs av saken” på sätt avses i 40 § i Advokatsamfundets stadgar. Av beslutet framgår endast att Ys fullmakt att företräda Stiftelse Z.X i de aktuella målen undertecknades, underförstått av X, i maj 2023, dvs. innan länsstyrelsen i juli 2023 registrerade styrelsens beslut att upphäva hans ensamma firmateckningsrätt. Tingsrätten ansåg därför att svaromål hade inkommit i behörig ordning. Att därav dra slutsatsen att X numera skulle vara behörig att ensam företräda Stiftelse Z.X är givetvis felaktigt. Hur som helst har inget av detta över huvud taget någon bäring på de argument mot saklegitimation som de redan framfört.

De vill upplysningsvis framföra att X har valt att inte överklaga förvaltningsrättens dom från oktober 2023 i frågan om ändring av firmateckningsrätten. Det förefaller således som om även X nu har kommit till insikt om att styrelsens beslut om ändring av firmateckningsrätten har varit lagenligt. Det är därför uppenbart att deras biträde åt styrelsemajoriteten i denna fråga inte kan innebära att de har främjat orätt. Det skulle följaktligen inge allvarliga betänkligheter om X, som ju har framfört sitt påstående med biträde av en advokat, framhärda i denna anklagelse.

Avslutningsvis vill de informera disciplinnämnden om att det nu står klart att deras huvudmän I, III och II – såsom de hela tiden har påstått – även fortsättningsvis ska vara registrerade som styrelseledamöter i Stiftelse Z.X tillsammans med X och C. Högsta förvaltningsdomstolen har nämligen i beslut i januari 2024 beslutat att inte meddela prövningstillstånd med anledning av överklagandena av kammarrättens båda beslut att inte meddela prövningstillstånd med anledning av överklagandena av förvaltningsrättens båda domar.

Advokaterna har lämnat in förvaltningsrättens dom och redogörelse för ingångna avtal.

Nämndens bedömning och beslut

X har genom ombud Y anmärkt på hur A1, A2 och biträdande jurist B utfört uppdraget som motpartsombud i en tvist om firmateckningsrätt avseende en stiftelse i vilken X är styrelseordförande och för vilken han har haft firmateckningsrätt. Han har bl.a. framfört att advokaterna varit förhindrade att anta uppdraget för motparterna på grund av intressekonflikt samt att de genom att försöka ändra stadgarna för stiftelsen gjort sig skyldiga till att ha främjat orätt. A1 och A2 har tillbakavisat anmärkningarna och redogjort för sina överväganden samt sina och Bs handlande vid genomförandet av uppdraget.

Av utredningen framgår att B, under överinseende av sin principal A2, båda verksamma vid advokatfirman Advokatbyrå A, mellan maj och september 2021 samt mellan januari och april 2022, har lämnat Stiftelse Z.X juridisk rådgivning i ärende avseende varumärkesfrågor. Vidare framgår av utredningen att A2 och A1 därefter har företrätt enskilda styrelseledamöter i tvist mot stiftelsen avseende deras rätt att företräda stiftelsen som firmatecknare. Det framgår även av utredningen att det förelagat motsättningar mellan olika konstellationer av styrelseledamöter avseende

firmateckningsrätten för stiftelsen. Mot bakgrund av att advokatbyrån tidigare i närtid lämnat stiftelsen juridisk rådgivning, har det uppstått en lojalitetsplikt gentemot stiftelsen, och även gentemot dess ordförande, vilket utgjort hinder för A2 och A1 att anta uppdrag för stiftelsens motparter. Genom att ändå göra detta har A2 och A1 åsidosatt god advokatsed.

Disciplinnämnden tilldelar därför A1 och A2 erinran enligt 8 kap. 7 § andra stycket rättegångsbalken.

A1 och A2 är skyldiga att omgående frånträda uppdraget för stiftelsens motparter.

Vad avser biträdande jurist B, visar inte utredningen att hon varit delaktig i den senare tvisten mot styrelsen och således inte heller att hon agerat i strid med god advokatsed.

Av utredningen framgår inte att A2 eller A1 i övrigt åsidosatt god advokatsed.